

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 20 czerwca 2014 roku, skierowanym do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, przeciwko (...) Spółce Akcyjnej

w W., W. K. (1) wniosła o zasądzenie na jej rzecz kwoty 65.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 8 grudnia 2012 roku do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia, na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c., oraz kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Powódka złożyła również wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w całości.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że dochodzone pozwem roszczenie wywodzi z odpowiedzialności pozwanego zakładu ubezpieczeń za skutki wypadku komunikacyjnego, jaki miał miejsce w dniu 25 września 2004 roku w Ł., w wyniku którego zginął jej mąż W. K. (2) (pozew k. 2 - 4)

Postanowieniem Sądu z dnia 25 czerwca 2014 roku Sąd zwolnił powódkę od kosztów sądowych w całości (postanowienie k. 18).

W odpowiedzi na pozew z dnia 5 sierpnia 2014 roku, pozwany zakład ubezpieczeń wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nie kwestionując zasady odpowiedzialności za skutki wypadku spowodowanego przez ubezpieczonego sprawcę, podniósł jednak, że powódka w 2005 roku, na mocy zawartej pozasądowej ugody, otrzymała tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci męża kwotę 28.000 zł, oraz kwotę 13.390,00 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu. Pozwany mając na uwadze powyższe okoliczności podniósł zarzut powagi rzeczy ugodzonej. Wskazał również, iż roszczenie powódki jest niezasadne, ponieważ śmierć W. K. (2) miała miejsce przed wejściem w życie przepisu art. 446 §4 kc (odpowiedź na pozew k. 25 - 27).

W piśmie procesowym z dnia 8 września 2014 roku pełnomocnik powódki podtrzymał powództwo oraz wskazał, że zarzut strony pozwanej dotyczący powagi rzeczy ugodzonej jest chybiony, bowiem ugoda z dnia 11 lutego 2005 roku zawarta między powódką a pozwaną nie obejmowała roszczeń, których dotyczy niniejsze postępowanie (pismo z dnia 8 września 2014 roku k. 52 – 52 verte).

W piśmie z dnia 16 marca 2015 roku pełnomocnik powódki zmienił powództwo, w ten sposób, że wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki dodatkowo kwoty 15.000,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 grudnia 2012 roku do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia, co łącznie stanowi kwotę 80.000,00 zł (pismo z dnia 16 marca 2015 roku k. 103-105).

Postanowieniem wydanym w dniu 16 kwietnia 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania tutejszemu Sądowi (postanowienie k. 108).

Na rozprawie w dniu 10 września 2015 roku pełnomocnik strony powodowej podtrzymał stanowisko w sprawie, natomiast pełnomocnik strony pozwanej wniósł o odrzucenie pozwu z uwagi na powagę rzeczy ugodzonej, ewentualnie wniósł o oddalenie powództwa (protokół z dnia 10 września 2015 roku, elektroniczny czas 00:01:12 i 00:04:03).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 25 września 2004 roku w Ł. doszło do wypadku komunikacyjnego, w którym śmierć poniósł W. K. (2) – mąż W. K. (1). Sprawcą wypadku był M. O.. W przedmiotowym wypadku poszkodowaną była również powódka.

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2006 roku w sprawie o sygnaturze akt VI K 88/05 Sąd Rejonowy w dla Ł. w Ł. uznał sprawcę wyżej wymienionego zdarzenia M. O. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i skazał go na karę 1

roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat tytułem próby (okoliczności bezsporne).

W dacie wypadku pozwany zakład ubezpieczeń udzielał sprawcy wypadku ochrony ubezpieczeniowej w zakresie ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych (okoliczność bezsporna). W dniu 11 lutego 2005 roku W. K. (1) zawarła z pozwanym ugodę, na podstawie której powódce wypłacono łącznie kwotę 41.390,00 zł, na co składa się: kwota 28.000,00 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej oraz kwota 13.390,00 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (ugoda k. 39).

Powódka ma 69 lat. W chwili zdarzenia miała 58 lata. Z W. K. (2) tworzyli zgodne i szczęśliwe, kochające się małżeństwo. Pobrali się w 1963 roku. Wspólnie wychowali syna. W życiu codziennym wzajemnie się wspierali, opiekowali się sobą, dzielili się obowiązkami domowymi. Wspólnie wyjeżdżali co roku na wakacje (okoliczność bezsporna).

Po śmierci męża powódka zamknęła się w sobie, nie lubi wychodzić z domu, nie odwiedza rodziny. Kilka razy w tygodniu chodzi na cmentarz. Powódka pozostaje pod opieką lekarza psychiatry (zeznania powódki – protokół rozprawy z dnia 10 września 2015 roku, czas elektroniczny 00:06:48).

Powódka, dla której śmierć męża była czynnikiem wysoce traumatycznym, prezentuje obecnie objawowo reakcje spełniające kryteria zespołu stresu pourazowego o umiarkowanym stopniu nasilenia. Reakcja żałoby nałożyła się na pierwotne cechy osobowości bierno – zależnej powódki, co pogłębia obecnie odczuwane negatywne emocje. Śmierć męża powódki niekorzystnie wpłynęła na jej stan emocjonalny, a jej aktualne funkcjonowanie jest efektem deprivacji osoby bliskiej – obniżenie nastroju, objawy depresyjne, unikanie kontaktów, wycofanie, silna koncentracja na stracie, apatii, anhedonii, natrętnych myśli dotyczących utraty męża, lęki związane z wypadkiem. Stopień obniżenia aktywności życiowej jest obecnie umiarkowany. Stopień cierpienia psychicznego związanych ze śmiercią męża jest w chwili obecnej umiarkowany (silna reakcja traumatyczna była w okresie bezpośrednio po zdarzeniu). Dolegliwości sfery emocjonalnej były szczególnie silne w pierwszej fazie po śmierci męża, reakcja ta trwa nadal i wymaga interwencji psychiatrycznej oraz postępowania terapeutycznego (opinia biegłego psychologa k. 65 – 70, opinia biegłego sądowego lekarza psychiatry k. 91 - 94). W wyniku zdarzenia i nagłej śmierci męża powódki, W. K. (1) doznała długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 10%. Rokowania co do ustąpienia zaburzeń są niepewne i obecnie trudne do ustalenia. Zarówno wiek powódki, jak i współlistniejące okoliczności mają wpływ na podtrzymanie objawów depresyjnych. Leczenie depresyjne może zmniejszyć nasilenie objawów, poprawa stanu zdrowia psychicznego zależna jest od wsparcia środowiska, pojawienia się pozytywnych zdarzeń w życiu powódki i stanu zdrowia fizycznego (opinia biegłego sądowego lekarza psychiatry k. 91 – 94).

Pismem z dnia 25 października 2012 roku powódka zgłosiła pozwanemu roszczenie o wypłatę zadośćuczynienia w wysokości 250.000 zł (pismo z dnia 25 października 2012 roku k. 14). Decyzją z dnia 7 listopada 2012 roku pozwany (...) S. A. w W. odmówił powódce przyznania zadośćuczynienia (pismo z dnia 7 listopada 2012 roku k. 44).

Powyzszy stan faktyczny, który był w istocie bezsporny, Sąd ustalił w oparciu o przywołane dokumenty, zeznania powódki oraz przedłożone do akt sprawy opinie biegłych sądowych psychologa i lekarzy psychiatry. Przywołane opinie są spójne, logiczne, rzeczowe i nie były kwestionowane przez strony w toku postępowania sądowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w części.

Podstawą materialnoprawną roszczenia powódki o zasądzenie zadośćuczynienia za krzywdę w związku ze śmiercią męża jest przepis art. 448 k.c.

w zw. z art. 24 § 1 k.c. O zastosowaniu wskazanych powyżej przepisów dla oceny roszczeń decyduje moment, w którym doszło do deliktu stanowiącego źródło szkody. Śmierć W. K. (2), w konsekwencji której powódka miała doznać naruszenia dóbr osobistych, nastąpiła we wrześniu 2004 roku. Dopiero zaś w wyniku nowelizacji dokonanej na mocy ustawy z dnia 30 maja 2008 roku (Dz.U. Nr 116, poz. 731), w dniu 3 sierpnia 2008 roku wszedł w życie przepis art. 446 § 4 k.c., w myśl którego Sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Co do zaś szkody niemajątkowej doznanej w wyniku naruszenia dóbr osobistych w związku ze śmiercią osoby bliskiej, która miała miejsce – tak jak w niniejszej sprawie – przed tą datą, zadośćuczynienia pieniężnego można żądać w oparciu o przepisy art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. Powyższy pogląd – ugruntowany w judykaturze (tak SN w: uchwale z dnia 22 października 2010 roku, III CZP 76/10, Biul. SN 2010/10/11, uchwale z dnia 13 lipca 2011 roku, III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10, uchwale z dnia 7 listopada 2012 roku, III CZP 67/12, OSNC 2013/4/45, tak również SA w Łodzi w wyroku z dnia 2 lipca 2013 roku, I ACa 225/13, LEX nr 1349959) – w pełni podziela Sąd w składzie orzekającym w niniejszym postępowaniu. Sąd zauważa, iż powyższe orzecznictwo ukształtowało się po dniu 3 sierpnia 2008r. Wcześniej – a w szczególności w dacie zawarcia przedmiotowej ugody, roszczenia związane z naruszeniem dóbr osobistych po śmierci osoby najbliższej nie były precyzowane tak w orzecznictwie jak i w doktrynie prawnej, a zatem strony przedmiotowego postępowania nie miały świadomości istnienia takiego roszczenia,

a tym samym nie mogły zawrzeć w stosunku do niego żadnej ugody, czy też zrzec się ich. Dlatego też Sąd uznał za niezasadny podniesiony przez stronę pozwaną zarzut powagi rzeczy ugodzonej. W ocenie Sądu niniejszy zarzut nie może się ostać, bowiem zawarta w dniu 11 lutego 2005 roku, pomiędzy stronami, ugoda nie dotyczyła roszczenia o zadośćuczynienie związane ze śmiercią męża. Przedmiotowa ugoda obejmowała roszczenia związane ze śmiercią męża, które miały swoje oparcie w dyspozycji art. 446 §1, §2 i §3 k.c., co wynika bezpośrednio z jej treści.

Na marginesie powyższych rozważań należy tylko zauważyć iż zarzut powagi rzeczy ugodzonej może skutkować oddaleniem powództwa, a nie jego odrzuceniem, jak w pierwszej kolejności wniosła strona pozwana.

Katalog dóbr osobistych zawarty w przepisie art. 23 k.c. jest katalogiem otwartym. Ochronie podlegają wszelkie – także niewymienione tamże – dobra osobiste rozumiane jako wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym uznaje się za doniosłe i zasługujące w związku z tym na ochronę. Należy zgodzić się, że „prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie

art. 23 i 24 k.c.” (tak SN w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 stycznia 2010 roku, IV CSK 307/09, OSNC-ZD 2010/3/91, OSP 2011/2/15). W konsekwencji należy uznać, że naruszenie tego rodzaju dobra, do którego niewątpliwie prowadzi śmierć osoby najbliższej, może uzasadniać przyznanie zadośćuczynienia na podstawie przepisu art. 448 k.c. Sam zaś fakt,

że ustawodawca zdecydował się na wprowadzenie do przepisu art. 446 k.c. § 4 przewidującego roszczenie o zadośćuczynienie dla najbliższych członków rodziny zmarłego, nie może stanowić podstawy do przyjęcia, że w poprzednim stanie prawnym brak było podstawy dla przyznania zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej. Podstawa taka istniała

w postaci przepisu art. 448 k.c. w zw. z art. 24 §1 k.c., jednakże wymagała wykazania nieco innych przesłanek, w szczególności istnienia szczególnego rodzaju więzi stanowiącej dobro osobiste podlegające ochronie. W konsekwencji przed wskazaną powyżej nowelizacją członkowie rodziny zmarłego mogli dochodzić zadośćuczynienia na podstawie przepisu

art. 448 k.c., zaś obecnie istnieje możliwość dochodzenia zadośćuczynienia w związku ze śmiercią najbliższego członka rodziny zarówno na podstawie art. 448 k.c. jak i art. 446 § 4 k.c., z tą różnicą, że na podstawie przepisu art. 446 k.c. jest to prostsze z uwagi na ułatwienia dowodowe (tak SN w uzasadnieniu uchwały z dnia 13 lipca 2011 roku, III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10). Nadto dostrzec należy również, że na podstawie przepisu art. 448 k.c.

w zw. z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienia z tego tytułu może dochodzić osoba bliska zmarłego, zaś w przepisie art. 446 § 4 k.c. ustawodawca dokonał zawężenia kręgu osób uprawnionych do najbliższych członków rodziny zmarłego.

W niniejszej sprawie zasada odpowiedzialności pozwanego wynika z przejścia przez stronę pozwaną ciężaru odpowiedzialności za skutki cywilnoprawne wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego śmierć poniósł mąż powódki, w związku z zawartą ze sprawcą wypadku umową ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego i na podstawie przepisów art. 822 k.c. oraz przepisów Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 roku w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. z 2000 roku, Nr 26, poz. 310 ze zm.). Odpowiedzialność ubezpieczyciela wynikająca z udzielanej przez niego ochrony ubezpieczeniowej w zakresie OC ma akcesoryjny charakter. Akcesoryjność, o której mowa sprawia, że ubezpieczyciel odpowiada wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczony sprawca.

Sprawstwo wypadku przez osobę ubezpieczoną u pozwanego nie było przedmiotem sporu. Sąd jest z resztą w tej mierze związany prawomocnym, skazującym orzeczeniem Sądu Rejonowego w dla Ł. w Ł. w sprawie o sygnaturze akt VI K 88/05, w związku z dyspozycją art. 11 kpc, zgodnie z którym ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym.

Przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego ma na celu zrekomensować krzywdę spowodowaną utratą najbliższej osoby. Dla zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie przepisu art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. istotne jest ustalenie okoliczności, wskazujących na to, iż śmierć najbliższej dla powódki osoby, a w konsekwencji utrata łączącej powódkę z mężem więzi, stała się dla niej źródłem, krzywd i udręczeń psychicznych. Wysokości zadośćuczynienia za szkodę niemajątkową nie da się tak skrupulatnie określić, jak przy wynagradzaniu szkody majątkowej. Określając wysokość tego zadośćuczynienia należy wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, a więc przede wszystkim dramatyzm doznań, wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rolę w rodzinie pełnioną przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej (np. nerwicy, depresji), stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał znaleźć się w nowej rzeczywistości i ją zaakceptować, wiek pokrzywdzonego.

Przy określeniu wysokości zadośćuczynienia należącego powódce Sąd miał na względzie zakres krzywdy, jakiej doznała w związku ze stratą męża, czyli osoby najbliższej. Na jej rozmiar wpływają cechy więzi łączącej powódkę ze zmarłym, a w szczególności intensywność tych relacji. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że powódka była bardzo związana z mężem, ich związek był udany, byli zgodni i darzyli się silnym uczuciem, wychowali wspólnie dziecko. Śmierć męża po 41 latach małżeństwa wywołała silną traumę u powódki i wpłynęła niekorzystnie na jej stan emocjonalny. Powódka aktualnie ma obniżony nastrój, jest apatyczna, wykazuje objawy depresyjne, jest wycofana, wykazuje skłonności do izolacji, unika kontaktów, silnie koncentruje się na starcie, wykazuje obniżoną aktywność życiową i zaburzenia koncentracji. W wyniku śmierci męża, powódka doznała długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 10%. Co więcej rokowania co do zdiagnozowanych u niej zaburzeń są niepewne i trudne do ustalenia, z uwagi na wiek powódki jak i współistniejące dolegliwości natury fizycznej. Krzywdy powódki nie umniejsza, zdaniem Sądu, to, że od wypadku upłynęło już ponad 10 lat. Nadto powódka powinna przez cały czas pozostawać pod opieką lekarza psychiatry.

Z drugiej jednak strony Sąd brał pod uwagę, że powódka nie jest osobą zupełnie samotną bowiem ma syna. Uwagze Sądu nie uszło także i to, że krótko po wypadku, bo na początku 2005 roku, powódka otrzymała odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej

w kwocie 28.000 zł, co miało wymierną wartość ekonomiczną w tamtym okresie.

Z tych wszystkich względów Sąd ocenił, że odpowiednim – w rozumieniu przepisu art. 448 k.c. – będzie zadośćuczynienie w kwocie 70.000 złotych.

O odsetkach od zasądanego zadośćuczynienia Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., oraz art. 817 k.c. w zw. z regulacją określoną w przepisie art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych (Dz. U. 2003/124/1152 ze zm.), zgodnie z którą zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc

od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie, ustalając datę początkową ich biegu od dnia 8 grudnia 2012 roku jako dnia, w którym roszczenie było już wymagalne (powódka zgłosiła żądanie zadośćuczynienia w piśmie z dnia 7 listopada 2012 roku).

W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo jako wygórowane – o czym orzekł w punkcie drugim wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.100 kpc uwzględniając stosunkowy obowiązek ich poniesienia. Z dochodzonej pozwem kwoty 80.000,00 zł, zasądzono na rzecz strony powodowej kwotę 70.000,00 złotych. W. K. (1) wygrała więc proces

w 87,5%, pozwany zaś wygrał proces w 12,5 % i zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu, strony winny zostać obciążone kosztami w takiej części

w jakiej przegrały proces zgodnie z przepisem art. 100 kpc. W związku z powyższym Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.727,63 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w sprawie od uwzględnionej części powództwa. Na przedmiotowe koszty złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika powódki (ustalone w oparciu o §6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu) powiększone o uiszczono opłatę skarbową od pełnomocnictw w wysokości 34 zł, oraz wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego (ustalone w oparciu o § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu), powiększone o uiszczoną opłatę skarbową w wysokości 17 zł.

Zgodnie zaś z przepisem art.113 ust.1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach w sprawach cywilnych (Dz.U.Nr 167, poz.1398) kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją ku temu podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu, a więc zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu regulowaną przez art.100 k.p.c.). Na koszty sądowe w przedmiotowej sprawie składa się opłata od pozwu w wysokości 4.000 zł, wynagrodzenie biegłego sądowego psychologa w wysokości 354,20 zł, wynagrodzenie biegłego sądowego lekarza psychiatry w wysokości 210 zł, co łącznie stanowi sumę 4.564,20 zł . Pozwany winien być obciążony w/w kosztami

w wysokości 3.993,68 zł, powódka zaś w wysokości 570,52 zł. W konsekwencji Sąd nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi: od pozwanego kwotę 3.993,68 złotych tytułem nie uiszczonych kosztów sądowych, a od powódki z zasądzzonego roszczenia kwotę 570,52 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Zarządzenie: odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego.